

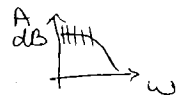
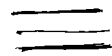
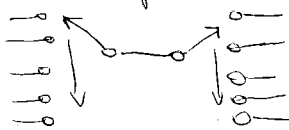
ittl. elte. hu
szóbeli vizsga

nyomtatni papírt
jegyzetek is fent

Digital Signal Processing (DSP)

Kommunikáció:

- keratjuk a koaxiális ^{kábelt} az óceán fenekére
egyenletes áteresztés $\sim 10-50$ MHz - ig
↓
több telefonbeszélgetést viszünk át

szintromban végigfutattjuk

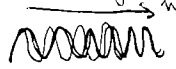
beszéd sávszélessége 2,5 kHz egyik irányba
 $\hookrightarrow 10 \text{ MHz} \div 2 \times 2,5 \text{ kHz} = 2000$ csatorna
 mintha AM - t használnánk minden csatornára

- tömörítés
egyre bonyolultabb feldolgozó áramkörök
- visszhang kiküszöbölése
- GSM $\rightarrow$ tömörítés az emberi hangra optimalizálva
véletlenszerűen változtat a frekvenciát közöt
csomagokban történik az adás

Hangfeldolgozás:

- zene, sürés ... zene optimalizálhat
- különböző tömörítési eljárásokat
- filter optimalizálás $\rightarrow$ nem halljuk a fazist pl.
- dolby surround ... $\rightarrow$ több csatorna egybe

Visszhang:

- radar $\rightarrow$ mozgó objektumot detektálni különböző helyeken
- chirp jel specialis modulációt használnak
kiemelkedni ~~szerepel~~ ^{ezek a} jel a zajból

FELFELDOLGOZÁS

ha ismerjük a jelet, amit várunk, akkor a zajból kiválasztható

↳ ki kell választani, hogy melyik hiba a kevésbé rossz

túl sok adat problémája → bizonyos adatokat

keresünk ⇒ hogy találjuk meg az igazalmat?

- szondák → katonai célok, tengeralfjáró
→ orvostudomány

- szeizmika, olajfúrás

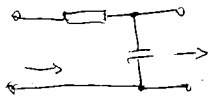
hidraulikus talpi teherautók dobognak → geofon

felveszi a kimenő jelet

Képfeldolgozás:

- orvosi alkalmazások → CT, MRI

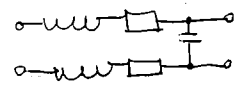
Rendszer

10 km-es kábelpár

→ szeletekre bontjuk

végteles lánc

távindegyelőkkel

- sztochasztikus, determinisztikus rendszer

véletlenség

nagyon alacsony intenzitásnál zaj jelenik meg

- folytonos → gyakorlatilag, de az elektronok kvantáltak

bináris → digitális

kvantált → részecskefizika

- lineáris és nemlineáris rendszer

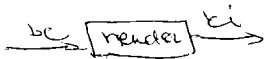
~~sztochasztikus~~ egymás zavarása nélkül

JELFELDOLGOZÁS

Jelek

- periodikus $\leftrightarrow$ nem-periodikus $\{$ determinisztikus
- stationer $\leftrightarrow$ nem-stacionárius $\{$ stochasztikus

fel fogjuk tenni, hogy négyzetesen integrálható, a
 fo.-et,   véges energiájúak a rendszerek

Lineáris rendszerek

lineáris differenciálegyenletek

rendszeroperátor $H(f(x))$

- k_i , k_e ismert $\rightarrow$ határozzuk meg a hálózatot
- hálózatot, k_i ismert $\rightarrow$ mi jött be?
- hálózatot, k_e ismert $\rightarrow$ modellezés $\rightarrow$ kimenet előrejelzés

állandósult állapot

transziens jelenséget

adatsorra ható lineáris operátor; mátrix

szuperpozíció: additivitás + homogenitás $\rightarrow$ ekkor lin. a r.
 időbeli állandóság nem kell, de így egyszerűbb
 tárolni

nem lehet memóriája a rendszernek

példák lineáris rendszerre

kommutativitás $\rightarrow$ mindig hogy AB vagy BA

sinusos jelből sinusos jel jön

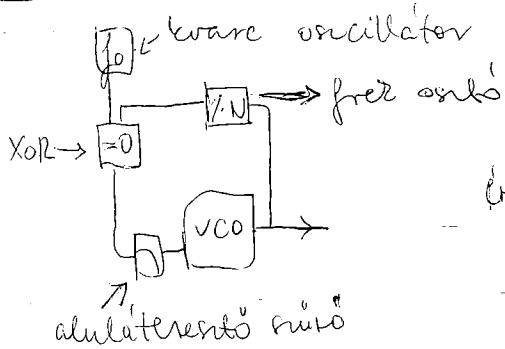
a szögfreq.-ek alakja nem fog változni

a bemenet és a kimenet frekvenciája nem változik, az

amplitúdó és a fázis változik $\rightarrow$ 2 dblog leírja a rendszert

$\rightarrow$ Bode-diagram

VCO feszültséggel vezérelhető oszcillátor

irdekesseg az elektronikaból

Nemlinearitások bonyolítják a helyzetet

pl... teljesítményszel arányos mennyiségek

Linearizálás

↳ kicsiről elfeledterünk

↳ fejtsük sorba egy egyensúlyi állapot környezetén

↳ logaritmussal homomorf transzformáció

A lineáris rendszer egy ideális eset → valóságban soha nem igaz

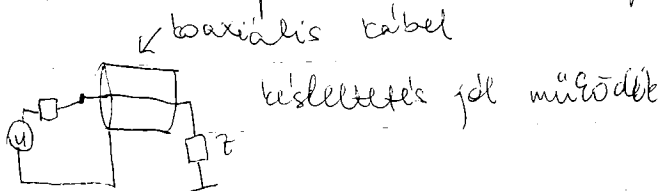
A zaj problémát jelenthet

1 foton/pixel fölött kitűnőtelhetetlen minőségű detektor → nitra nyelék Poisson-eloszlás

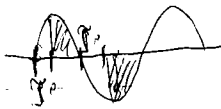
mennyire időinvariáns a rendszer ...

Kérdések ...

- művonal → hosszú kábel → jelek visszaverődnek a végektől, ezáltal valamilyen hullámimpedanciával a végét

- izzólámpa menése triszitonnal

fényhasító áramkör

kiszéleltetéssel kapcsolódik be

nem lineáris hálózat; a teljesítmény a Z_0 kiszéleltetéstől nemlineárisan függ

- soros áramkör nem lineáris
 $\rightarrow u_1 \rightarrow u_1 u_2$
 $\rightarrow u_2$ logaritmaló áramtöréssel
 áramgenerátorláncokkal

Koncentrált paraméterű rendszerek:

- ellenálló
- kétpólus: R, L, C karakterisztika (VI)
- négy pólus: bemenet - kimenet
- aktív, passzív elemek ...

Váltakozó

- átvonó váltók $\rightarrow$ megmarad a két póluson
- ^{kapocs} kétváltó $\rightarrow$ fesz., nyomás a cső két végén

Kondenzátor

Induktivitás $E \propto I^2$

Ellenállás $\rightarrow$ Ohm-tör., dissipált energia van

Rendszeregyenletek, amit leírja a viselkedést.

- átvonó váltók megmaradnak
- potenciál létezése
- lineáris egyenletrendszer (numerical recipes)
- Thevenin, Norton tétel

Komplex függvénytan

Aritmetikai függvény: frekv. áll.

frekv. fr. -ben leírja a lineáris rendszert

amplitúdó, fázis változást írja le

komplex fr.

Fourier sorok:

kötési vizsgálatok

másodrendű parciális differenciálegyenletek megoldásában jönnek elő $\rightarrow$ peremfeltétel, kezeli-feltételek $\rightarrow$ $\sin, \cos, \exp$ fv.-ek

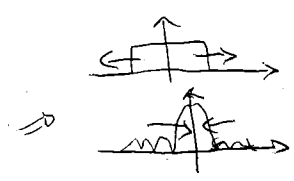
végtelen sor megoldás $\rightarrow$ összegük is megoldás a p.f.-ekből, és k.f.-ekből egyen az egyértelmű megoldás

szinuszos jelek elektronikában $\rightarrow$ bekapcsolási jelenségek a transzienset nagyon gyorsan lecsengeni $\rightarrow$ néhány τ (és

periodikus gerjesztés $\rightarrow$ nem szinuszos jelet Fourier-sorba fejthető $\frac{1}{T} \omega_0 + \sum_{k=-\infty}^{\infty} (a_k \cos(k\omega_0 t) + b_k \sin(k\omega_0 t)) = \sum_{k=-\infty}^{\infty} c_k e^{i k \omega_0 t}$
 eggyüttható $\rightarrow a_k, b_k, c_k$
 hárman kell az ortogonalitást meggyőzővel

Fourier - ~~transzformáció~~ transzformáció:

- $\hookrightarrow$ lineáris
- $\hookrightarrow$ léptékváltás
- $\hookrightarrow$ időeltolás nem változtatja meg a spektrum alakját
- $\hookrightarrow$ szinuszos moduláló jel eltolja a spektrumot, de nem változtatja meg az alakját (amplitúdomoduláció)
- $\hookrightarrow$ differenciálni és integrálni a frekvenciaterületben könnyű
- $\hookrightarrow$ konvolúció

$\rightarrow V_1(\omega) V_2^*(\omega)$

negatív frekvenciát:

valós $v(t)$ $\rightarrow V(-\omega) = V(\omega)^*$

képzetes $v(t)$ $\rightarrow V(-\omega) = -V(\omega)^*$

páros fr. $\rightarrow V(-\omega) = V(\omega)$

páratlan fr. $\rightarrow V(\omega) = -V(-\omega)$

frekvenciaspektrum $\rightarrow$ komponensek abszolút értéke

energia ill. teljesítmény spektrum $\rightarrow$ komponensek négyzete

Lineáris rendszerben nem változik a frekvencia

sin, cos a sajátfr. -t $\rightarrow$ azaz a frekvenciával

Módszer: bemenő jel $\rightarrow$ Fourier-felbontás $\rightarrow$ egyedi sinus

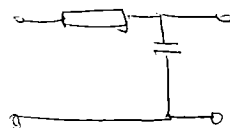
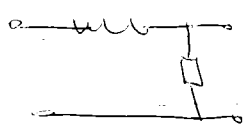
jelek kiszámolása $\rightarrow$ összegezés, integrál $\rightarrow$ kimenő jel

$$v(t) \xrightarrow{F} V(\omega) \rightarrow \frac{H(\omega)}{|H|} \xrightarrow{F^{-1}} \alpha(t)$$

ez írja le a rendszert

pl. aluláteresztő szűrőket mindig milyen a

fizikai felépítés $\rightarrow$ elvileg

ideális átkötéssel

van amikor nem egyenlet meg pl. disszipáció

Dirac-deltával lehet $H(\omega)$ -t vizsgálni

$$V_{ki}(\omega) = V_{be}(\omega)H(\omega) = H(\omega)$$

↑
Eimers
Fourier-t-je
↑
 $F(\delta)$
↑
 $H(\omega)$

négyzetjel Fourier-transzformálta $\frac{\sin x}{x}$
 $\hookrightarrow$ határátmenet $\int(x) \xrightarrow{F} 1 \xrightarrow{F} \int(x-0)$

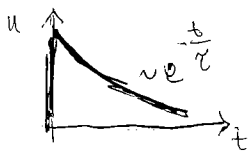
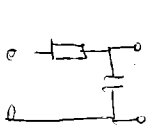
jelhez hozzáadva egy konstansokat csak a 0-ban változik a Fourier-transzformált.

$$V_{ki}(w) = V_{ke}(w)H(w) = H(w) \Rightarrow \text{Bode-diagram}$$

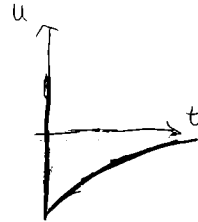
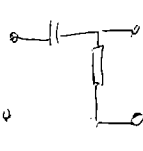
S-ből rakunk $\rightarrow$ rajon $H(w)$ karakterisztika

súlyf. az egységimpulusra a válasz

$$h(t) = \mathcal{F}^{-1}\{H(w)\}$$

a súlyf.

$\times$ összegző $\delta(x)$

$$H[f(x)] = \int_{-\infty}^{\infty} f(x) h(x, \alpha) dx$$

Fréchet-int.

$\downarrow$
 $H[\delta(x-\alpha)]$ súlyf.

$$H[f(x-\alpha)] = h(x-\alpha)$$

$$H[f(x)] = \int_{-\infty}^{\infty} f(x) h(x-\alpha) dx$$

konvolúciós integrál

a konvolúciós a Fourier-terben:

$$F[g(x)] = H(w) F[f(x)]$$

$$g(x) = f(x) * h(x)$$

a konvolúciós Fourier-transzformáltja a f.-et Fourier-transzformáltjával szorzata.

Fourier-transzformáció több dimenzióban:

lineáris $\Rightarrow$ minden dimenzióban külön-külön

$$F(w, v) = \int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} f(x, y) e^{-iwx} e^{-ivy} dx dy \quad \text{stb.}$$

a konvolúciós is ugyanígy működik

Képfeldolgozás

pixel 0-255 grayscale
RGB

1 bites kép $\rightarrow$ fekete - fehér

$\log(|A|+1) \rightarrow$ 0 és értéket is kiemeli

integráriumkiegyenlítés

konvolúció képer

torítás $\rightarrow$ integráls jellegű

(pl. videoszalag sávlén rögzített hang

$\rightarrow$ zajos $\rightarrow$ a film szemcséssége miatt 24 mm-es kép 25 kép/sec

600 mm-es 12000 csík $\rightarrow \frac{1}{20}$ ad mm $0,16 \frac{m}{s}$

$\rightarrow$ derékszögű jellegű

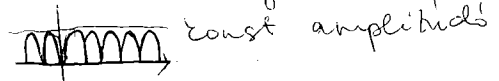
magnetofon $\rightarrow$ δ sávlén π és v sebességgel mozgó szalag

$\rightarrow$ impulzus be

kimenő a fluxusváltozás alátja

$\rightarrow |H(\omega)| \sim \sin x$

a 0 pontok oka, ha az impulzusok távolsága pont akkora, hogy

egyszámszámú impulzus fejt az ablakba

$\rightarrow$ ezért a $\frac{\sin x}{x} \sim |H(\omega)|$

az egyik aluláteresztő a másik felüláteresztő jellegű

a magnetofon eset változó jelet lehet rögzíteni $\Rightarrow$ felüláteresztő

(PAL sávszélessége $\approx 5,5$ MHz)

nehány $\frac{m}{s}$ -es sebességet kell elérni egy videónak $\rightarrow$ tömöríteni kell;

$\rightarrow$ lassan mozog

zárja meg a kábelvárosi fej

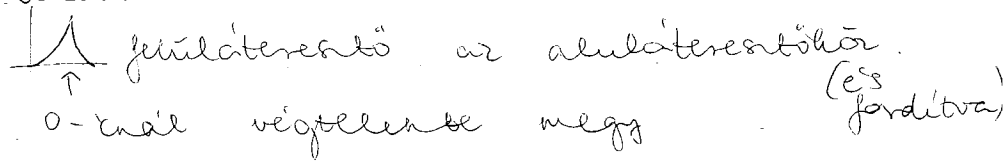
FELFELDOLGOZÁS

ez volt a két alapvető rendszer hogyan legyen a visszatorítás?

$K(\omega)$ a csomópontokban nem létezik $\Rightarrow$ nem lehet visszadigitálni általában az eredeti jelet a zajjal is oporol van, ha $H(\omega)$ kicsi

lehetőségek: - Wiener-sűrés $\rightarrow$ lineáris
 - nemlineáris eljárásokat $\rightarrow$ jó, de mindig kézzel kell megtalálni az optimumot

dekonvolúciós kódot

Fázis- és időkeésletetés

lényeges a fázisinformáció

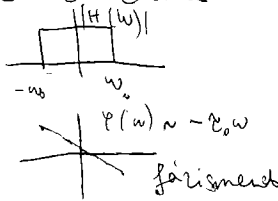
$\sin(\omega(t-\tau))$
 $\rightarrow \tau_0 \rightarrow$ nem függ ω -tól $\Rightarrow$ nem változik a fázisviszony

$\tau(\omega) = \tau_0 \sim \omega \rightarrow$ error nem torul lényegesen

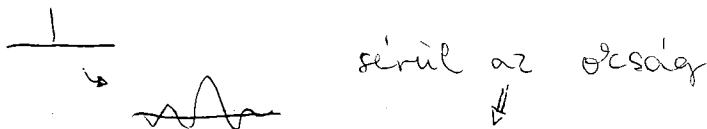
RC aluláteresztő $\rightarrow$ 0 körül lineáris

ideális aluláteresztő

error nincs torulás

egyén egy impulzus $\rightarrow$ $\frac{\sin x}{x}$ oszlop $\phi(\omega)$ ki

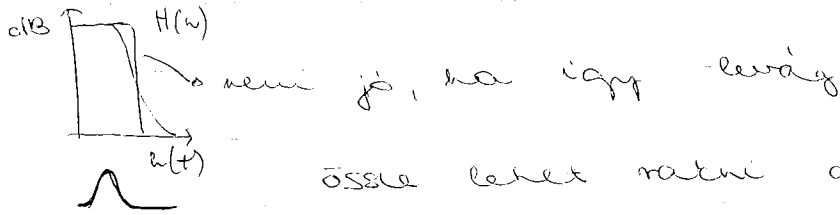

nem létezik ideális aluláteresztő sűrű

ez csak analóg időnél értelmes

ilyent ígarebből nem szokunk használni

le kell gömbölyíteni a négyzetjelet

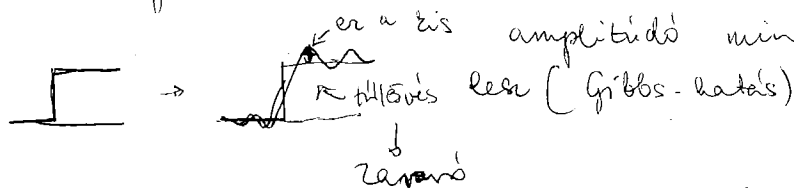

össze lehet venni a megfelelő sűrűt

majd ezt is megtanuljuk :)

ideális aluláteresztő, ha nagyon sűrűn adjuk a jelet, akkor nem kapunk semmit $\Rightarrow$ max. 2T

lineáris rendszer $\rightarrow$ integrált, derivált bemenő jel $\Rightarrow$ integrált, derivált kimenő

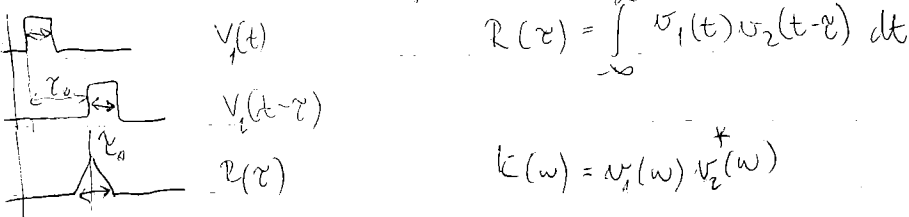

Nyquist tétel: legfeljebb a legmagasabb frekvencia kétszerese az impulzusok maximális sáma

viszonalításnál pont a csomópontokban kell mintavételezni
 jel/zaj viszony $(\log_2 \frac{S}{N})$ z.f. $\rightarrow$ csatolatapacitás

Korrelációs fv.

Össze akarunk ezt jelet hasonlítani

Tulajdonságok

- az autokorrelációs fv. szimmetrikus
- a 0 helyen maximum
- nem lineáris (négyszögletes jellegű) az energiátartékkal van

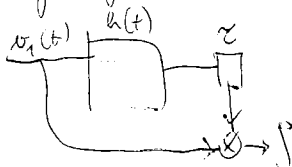
$A(w) = |v(w)|^2$ gyakorlatilag az autokorrelációs fv. a teljesítménspektrum

Átviteli fű. vizsgálata konrelációs fű. -nyel

↳ megfelelő kísérleti berendezés

$h(t)$ rendszer bemenő jelet x -val kísérletjűt kimenővel

összeintegráljűt

p : atomreaktor $\rightarrow$ vezérlt rendszer

hű...

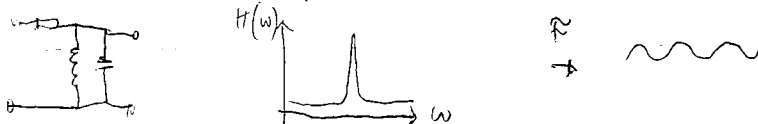
Eloszlásfű és társai

valószínűségi

véletlen folyamat, Gauss-görbe, átlag, szórá

(Numerical Recipes)

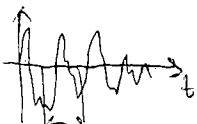
Véletlenszerű jelet autokorrelációs fű.-ei

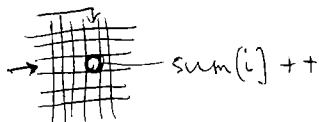
stationer és ergodikus jelet mérűl

normált valószínűségi sűműségfű.

$$\int_{-\infty}^{\infty} p(x) dx = 1$$

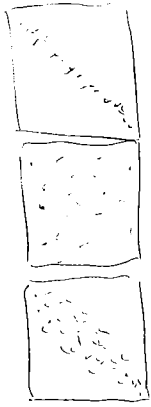
$x \rightarrow$ idővel kisebb veszűrű mintát $\rightarrow$ kvantáljűt AD-konverter

nemlábűl a cellahelyetű

x idő lehet rövid, ha az AD-konverter mintavetűtű jű

p . magfizikai mēnűsűlben

$$\tau \ll \frac{1}{f_a}$$

felső határfrekvencia

$$\tau \gg \frac{1}{f_a}$$

a változási idő környékén

$$\tau \approx \frac{1}{f_a}$$

matrix
analízator

$$R(\tau) = \iint xy p(x, y, \tau) dx dy$$

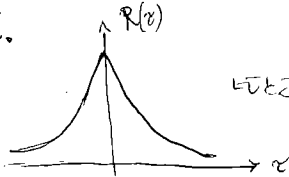
pl) pénzfeldobás τ időtörzönként $R(\tau) = 0$

3 véletlen törvírdjel

$$p(\tau, \tau) = \frac{1}{\tau!} \left(\frac{\tau}{T_0}\right)^\tau e^{-\frac{\tau}{T_0}}$$

$$R(\tau) = e^{-2\frac{\tau}{T_0}}$$

étörnsimmetrikus

ebből nem lehet visszakapni az eredeti jelsovozatot
nagy információvesztés $\rightarrow$ fázis $|I|^2$ miatt

Energiaspektrum és autokorrelációs fu. kapcsolata

$$R(\tau) = \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} |V(\omega)|^2 e^{i\omega\tau} d\omega$$

teljesenergispektrum

$$|V(\omega)|^2 = \int_{-\infty}^{\infty} R(\tau) e^{-i\omega\tau} d\tau$$

teljes ortonormalt rendszer:

$$\|x\|^2 = \langle x, x \rangle = \sum_{k=1}^{\infty} \langle x_k, x \rangle^2$$

ha ugyanaz az energiaspektrum akkor az autokorrelációs fu. is ugyanaz

pénzfeldobás

törvirdjel

egyegimpulzus bemeny $H(\omega)$ rendszerbe $\rightarrow h_1(t)$ kijön

$$R[h_1(t)] = |H(\omega)|^2$$

fehérzaj bemeny $H(\omega)$ -ba $\rightarrow h_2(t) = \text{const.}$

$$R[h_2(t)] = |H(\omega)|^2$$

ugyanaz

Keresztkorreláció Fourier-térben

$$\begin{cases} V_k(\omega) = H(\omega) V_b(\omega) \\ \rightarrow V_k V_b^* = H(\omega) \cdot V_b V_b^* = |V_b(\omega)|^2 \end{cases}$$

$$K_{kb}(\tau) = h(t) \otimes R_b(\tau)$$

↓
konvolúció

lineáris rendszer ki-be keresztkorrelációja a súlyzó-
~~konvolúció~~ konvolúciója a bemenőjel autokorrelációjával

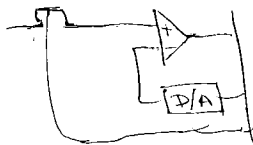
$$|V_b|^2 |H|^2 = |V_k|^2$$

frekvencia karakterisztika	sinuszos generátor váltóáramú jel.	amplitúdó és fázismérő
súlyzó.	impulzust adó jelgenerátor	időjel-t rögzítő eszköz (oszc)
súlyzó.	véletlenű zajgenerátor	korrelátor (PC)

néhány nagy igazságot megmutatni a diátnál!

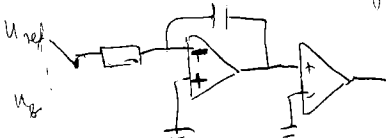
Analóg - digitál átalakító

• successzív approximációs konverter

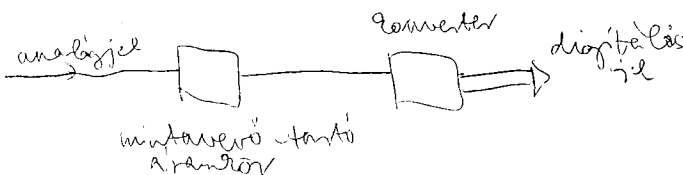

2^n szint n lépésben
bonyolult vezérlés

• kettős meredekségű konverter

• flash konverter : annyi db komparátor ahány szint
nyers, de sor eszköz

probléma a nagyon rövid idejű vektorábrák
hiba kerül bele a kvantálással
készen vett jelre nézve hirtelen ráft, hogy idő-
irányba jobbra legyen a felbontás
lehet használni sűrű képek nyomatására
Mintavételi br.

Átfedés ha $f_{max} > \frac{1}{T}$

mintavételi frekvencia nagyobb kell lenni, mint a legnagyobb
frekvencia duplája

$$f_{mintavétel} \geq 2f_{max}$$

ha megsértjük, akkor a mért jel frekvenciája a minta-
vételi frekvencia és a jel frekvenciájának különbsége

$$f_{mintavétel} = 0,95 f_{jel} \Rightarrow f_{mért} = 0,5 f_{jel}$$

a mintavételi aránytörés elvárt minőségű minőségű kell és,
akkor tuti jó

visszaszínálás DA átalakításnál $\rightarrow$ magaskiemelés a $\frac{\sin x}{x}$ csökkentése miatt

kép CCD-nél is AD átalakítás

szilíciumba fotón e^- keltés

többi probléma: a kép variabilitása nem lehet kisebb
mint a pixel távolság (felbontóképesség)

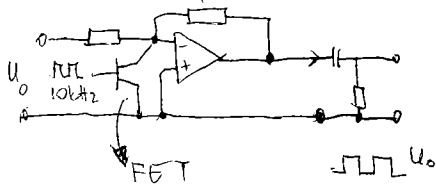
videójel: egy sorban az intenzitásérték, ~~és~~ rövid visszafutás $\rightarrow$ soronként
felképek (20ms)
(64 μ s)

Digitális sűrűk

az adatok ugyanolyan időközönként vannak mintavétellel
vannak nem egyenletes mintavétellel is rendszerrel is

~~és~~ egyenletes időközönként minél a jelet a feldolgozás

pc hangtárolja nagyon jó 16 bites 44200 Hz-es AD konverter
 → lassan változó jelekre is jó

így lehet egyenfeszültséget változóvá csinálni

pl. lassú hőmérsékletváltozásnál

a feldolgozás:

↳ valamilyen képlettel elemet súlyfaktorokkal
 kimenet

képletet és számát korlátja a processzor sebességével
 memória méretétől függenet

szorozni összeadni kell → néhány órajel

↳ kimeneten súlyozott összeg jelenik meg

lineáris rendszer

mintavételezési tv. dönti el, hogy van-e információvesztés

ha beadunk egy Dirac-deltát $h_0 + h_1 + h_2 + \dots$ súlyfaktorok
 jelennek meg a kimeneten, ami megfelel a súlyf.-nek
 az "a" betűt a súlyfaktorok a memóriától

z-transzformáció → Fourier-trafó helyett a memóriától
 használják

végtelen válaszi IIR → nem lehet eldönteni,
 hogy lesz-e állandó pl, ha nem adunk
 bemenetet.

praktai képletelés → táblával

↑ sávszűrő → sajátfrekvenciája jön ki ha rezonál
 tiljő → vizuális kell vele
 Monte Carlo simuláció

fázismentes: FIR lineáris

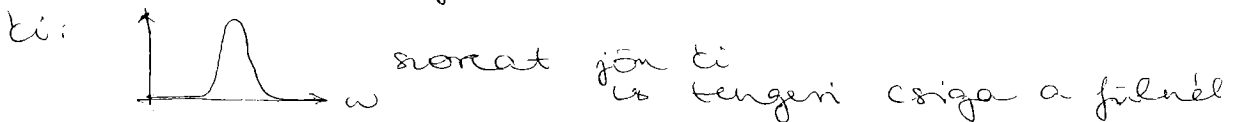
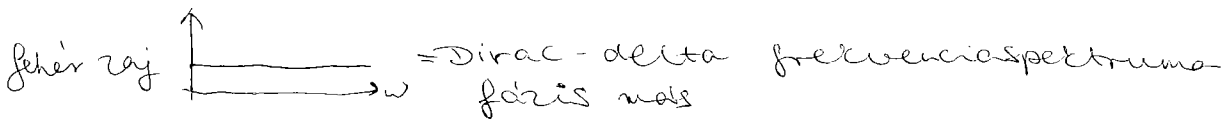
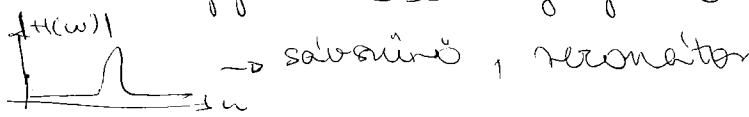
IIR nemlineáris

alkalmazási területtel DSP - Enel

rekurzív sűrűsítők → a kimenő jel a korábbi bemenő és kimenő jelek súlyozott átlaga
 ha rosszul van beállítva az IR sűrűsítő akkor képes lesz rezonálni

kvázidifferenciális áramkör → ezt késleltetés
 digitalis felületre szerelt sűrűsítő
 sáváteresztő, sávcsúszó áramkör
 kivághat nagyon keskeny frekvenciát

fázismenet → lineáris FIR → szimmet. jel
 nemlineáris IIR → aszimmet. jel
 ↓
 visszacsatolás

véletlenrészgenerátor → nem igazi
 zajgenerátor alatt

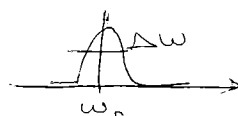
$(\frac{\sin x}{x})^2$ teljesítményspektrum a Δ -etűnél
 kivághat egy ablakot és vissza kell kompenzálni
 digitalis sűrűsítéssel $(\frac{\sin x}{x})^2$ súlyozással
 ha minden megfelelő → sávlimitált fehérzaj
 analóg módon összerakva a súlyozást egy lépésben
 megcsinálhatjuk ezt a sűrűsítést
 megfelelő pontosságú fehérzajgenerátorhoz véges bitsáv

- sűrűsítő paraméterei:
- amplitúdómenet sima
  - lebegés meredeksége max
  - esés ^{stb} minimális

átviteli sávban minél lineárisabb jelismenettel optimalizálni kell a frekvencia- és fázisátvitelt $a_0, \dots, a_n, b_0, \dots, b_m$ paramétereket a tervezőprogram próbálja optimalizálni

ugráshf. átvitelnél túllövés $\rightarrow$ ~~minél~~ minél melegebb a levegős annál nagyobb túllövés

jóság tényező: átvitel szélessége $\Rightarrow \frac{\omega}{\Delta\omega}$

hőny periódus alatt cseng le a kiválasztott frekvenciájú szinusz

keskeny sűrű nagyon jól sűrű egy frekvenciát, de tranziensettel szemben rosszul viselkedik egyre jobb sűrűnél egyre nagyobb a késleltetés

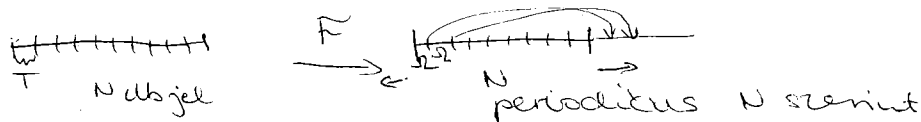
Diszkrét Fourier-transzformáció

$$V(k\Omega) = \sum_{n=0}^{N-1} v(nT) e^{-j2\pi k n T}$$

$\Omega = \frac{2\pi}{NT}$
 $\uparrow$ $\nwarrow$ a periódus
 alafrekvencia

N db mérési eredményből kiindulunk $\rightarrow$ N db komplex szám $\rightarrow$ 2N db szám $\rightarrow$ nem függetlenek $\rightarrow$ csak a fele frekvenciáig van új információ

szám $\rightarrow$ 2N db szám $\rightarrow$ nem függetlenek $\rightarrow$ csak a fele frekvenciáig van új információ

valós része a F-transzformáltnak páros for/ elég a felet megnézni
 imaginárius része páratlan/ minden pontra
 mátrixművelettel alakítható $\sim N^2$ művelet
 a típus

egy elem sem lehet = 0

Gyors Fourier transzformációs
motiváció ...

a minta 2 egészrészű hatványa legyen, de ma már lehet prímtényezőbontással
ciklikus konvolúcióra jó → 4-es lépés

Fourier - transzformációt gyorsító algoritmusok **05.04.**

4 sorra → 2 sorra + 1 rövona ⇒ lehet redukálni a műveleteket, mert komplex számok

szel egyszerű példa ... • Winograd - algoritmus →

felbontja törstényező sorszátra → hatékony FFT

• (wavelet), Haar, Valsch ↓ bonyi programozás

↳ törstényező a szimmetriát követve meggyorsítható

↳ teljesítményspektrumhoz hasonló amit elő tud állítani

↳ konvolúcióra nem jó (ortogonalitás)

↳ ilyenkor pl. hangfelismerő, hangszintetizáló rendszerben

Zajok, zavarok

↳ mérhető (v. zajtípusok listázása)

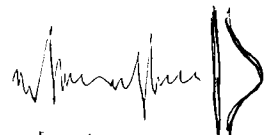
nem lehet megmérni

↳ jellemző: véletlenszerű, korrelálatlan → magával is csak időeltolással mérhető

statisztika: átlag, eloszlásf.
 nórák

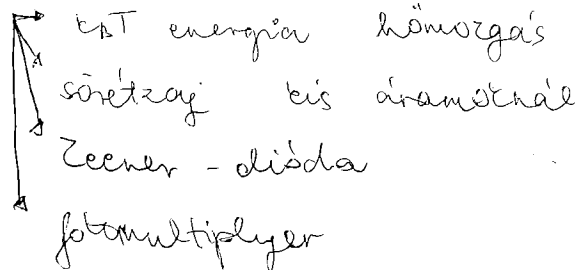

fehérzaj

Poisson → tértérszámok → diszkrét

↳ van teljesítménye

} felerősítő azaj

teljesítmény = $\int_{-\infty}^{\infty} (\lambda + x)^2 G(x) dx = \lambda^2 + \sigma^2 = P_{\text{egyen}} + P_{\text{változó}}$

$\uparrow$ hely $\uparrow$ súlyf. $\int G(x) dx = 1$

mérhető a zaj növekedése, ha $\lambda = 0$

zaj a homogén mintán nem észlelhető csak ~~szűréssel~~
 pl: -50°C -os CCD $\rightarrow$ komplex torzítás $\rightarrow$ szűrő elmozdítás

zajhőmérséklet $\Leftrightarrow$ zajteljesítmény

a szines zaj függ a frekvenciától $\Leftrightarrow$ fehérzaj

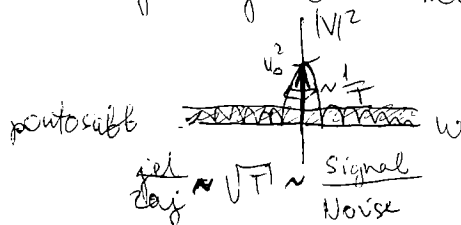
vörösaj; vöröszaj $\rightarrow$ aluláteresztő áteresztett fehérzaj

Voltmérővel atarjút a zajos jelet mérni

$\hookrightarrow$ kiátlagoljuk

hosszan átlagolva

lesz λ_0 mérése

Wiener - mérés

dekorat $\rightarrow$ atmegy a jel $\rightarrow$ vissza kéne konvolválunk

hogyan lehet értelmes dekonvolúciót csinálni? lineáris módszer!

$K(\omega) = ?$ van zaj meg δ -helyek a $H(\omega)$ -ban

optimalizáláshoz csak a kimenőjelet és a zajt kell megmondani
 zaj ~~szűréssel~~ autokorrelációs f. -e $S(x)$ $\neq$ nem használhat magára

Integráló voltmérő

$\frac{I}{Z} \sim \frac{1}{\sqrt{T}}$

kváziperiodikus jelet $\rightarrow$ javítani atarjút a zaj-
 teljesítményt

$\hookrightarrow$ triggerelés

$\hookrightarrow$ egészszámú periódus $\rightarrow$ kiátlagolódik a zaj

fejlesztő $\rightarrow$ csak a "periodikus" jeleket enged át

Klasszikus sűrű

az optimum kell a zaj és a jel között
ideális sűrűvel

zajos jel miatt várható értékekkel számolhatunk
fehérzajtól $\rightarrow$ egyenletmatrix

olyan sűrű kell ami ugyanolyan mint a jel
tűkrözött sűrű a jó sűrű

képen térben mindkét irányba tűkrözi
er ugyanaz, mint a korrelációs

sor helyen használják, de azért nagyon bonyolult
vizsgálni kell ... jó modell kell a jelről

Wavelet transformáció $\rightarrow$ $\sin + \cos$ $\rightarrow$ $f(x)$

használhatnánk Fourier meg Dirac-delta helyett
másik teljes f_0 -bázist

Haar, Walsch, Wavelet $\rightarrow$ hullámcsomag
helyi sinus bázis

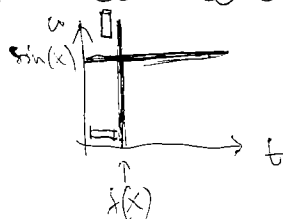
a baj, hogy nem teljes ortonormált rendszer
kvázi ortogonalitást csinálunk

konvolúciósra csak a Fourier-t jött

Walsch - f_0 : $\rightarrow$ előjele a $\sin, \cos$ -nak

$\rightarrow$ csak összeadásra egyszerűsödik
 $\hookrightarrow$ jó

időben lokalizált $\rightarrow$ keskeny csúcs az időben $\Leftrightarrow$ széles
frekv. $\hookrightarrow$ $f(x)$ cellaméret $\hookrightarrow$ ω $\hookrightarrow$ t

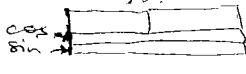
mint a Heisenberg

spec. waveletet választunk $\rightarrow$ síkban

így lehet waveletet generálni $\rightarrow$ na de hogyan? mi?

kell egy digitális szűrő, ami megcsinálja a cellákat

DWT $\rightarrow$ sebessége mint FFT

  $\rightarrow$ páris így néz ki

Daubechies wavelet -et

(gygy téptömörítésben benne van, '90 körül)

DAUB4 wavelet -et

gyöngyű matrix

páratlan sor $\rightarrow$ FIR - szem $\rightarrow$ integrálás, simítás

páros sor $\rightarrow$ előjelváltás, tükrözés $\rightarrow$ deriválás
~~val~~ jobbra kettővel eltolás

pent olyan mint a DFT. ill FFT. matrix

feltétel: $M^{-1} = \tilde{M}$

- páros sorok zimenete 0 a konstansra és az egyenesre
 $\uparrow$ 4 egyenlet

minden elemet szépen le lehet generálni

széféle wavelet család generálható le

(rajos jelekre jó) 2 hatvány jel sorozat már megint wavelet együtthatóit kijönnek

tömörítés $\rightarrow$ oda - vissza kell működni

alkalmazás: zajszűrés

tömörítés $\rightarrow$ hatékony, helyet amplitúdót kell tárolni
 minimalis bitása az adatónak!

az ellet képes megírni

nagyon izgi VanGoogle